

QUYẾT ĐỊNH
PHÚC THẨM GIẢI QUYẾT VIỆC DÂN SỰ
V/v: Yêu cầu tuyên bố một người mất năng lực hành vi dân sự
TÒA ÁN NHÂN DÂN TỈNH QUẢNG BÌNH

Thành phần giải quyết việc dân sự gồm có:

Thẩm phán - Chủ tọa phiên họp: Bà Hoàng Thị Thanh Nhàn

Các Thẩm phán: Bà Từ Thị Hải Dương và ông Nguyễn Văn Nghĩa

Thư ký phiên họp: ông Đặng Tiến Dũng – Thư ký Tòa án nhân dân tỉnh Quảng Bình.

Đại diện Viện kiểm sát nhân dân tỉnh Quảng Bình tham gia phiên họp: Ông Nguyễn Văn Sáng – Kiểm sát viên.

Ngày 04 tháng 11 năm 2024, tại Trụ sở Tòa án nhân dân tỉnh Quảng Bình, mở phiên họp phúc thẩm công khai giải quyết việc dân sự thụ lý số 02/2024/TLPT-VDS ngày 04 tháng 10 năm 2024 về việc “Yêu cầu tuyên bố một người mất năng lực hành vi dân sự”. Do Quyết định số 04/2024/QĐST-VDS ngày 29/8/2024 của Tòa án nhân dân thành phố ĐH bị kháng cáo. Theo Quyết định mở phiên họp số: 371/2024/QĐPT-VDS ngày 24 tháng 10 năm 2024, gồm những người tham gia tố tụng sau đây:

1. Người yêu cầu giải quyết việc dân sự: Chị Trần Lan A, sinh năm 1989. Địa chỉ: Số 97 đường Phan Đình P, phường B, thành phố ĐH, tỉnh Quảng Bình. Có mặt.

Người bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của người yêu cầu giải quyết việc dân sự: Luật sư Trương Văn B, thuộc Văn phòng luật sư CB - Đoàn luật sư tỉnh Quảng Bình. Có mặt.

2. Người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan:

2.1. Bà Quách Thiều C, sinh năm 1957. Địa chỉ: Số 59 đường Phan Đình P, tổ dân phố 2, phường B, thành phố ĐH, tỉnh Quảng Bình (Là người bị yêu cầu tuyên bố mất năng lực hành vi dân sự). Vắng mặt.

2.2. Ông Trần Văn T, sinh năm 1955. Địa chỉ: Số 59 đường Phan Đình P, tổ dân phố 2, phường B, thành phố ĐH, tỉnh Quảng Bình. Có mặt.

2.3. Anh Trần Phong A, sinh năm 1982. Địa chỉ: Số 59 đường Phan Đình P, tổ dân phố 2, phường B, thành phố ĐH, tỉnh Quảng Bình. Vắng mặt.

Người kháng cáo: Chị Trần Lan A - người yêu cầu giải quyết việc dân sự.

NỘI DUNG VIỆC DÂN SỰ

* Theo người yêu cầu giải quyết việc dân sự - chị Trần Thị Lan A trình bày: Bố mẹ chị là ông Trần Văn T và bà Quách Thiệu C kết hôn với nhau sinh được hai người con là Trần Phong A, sinh 1982 và chị Trần Lan A, sinh năm 1989. Bà C làm giáo viên đến năm 2007, năm 2009 bà bị u ác của tủy sống, ốm đau thường xuyên, mọi sinh hoạt đều phải nhờ người khác, hiện đang điều trị tại Bệnh viện Việt Nam – Cu Ba ĐH, bác sĩ chuẩn đoán hỗn hợp rối loạn lo âu và trầm cảm.

Để giải quyết việc gia đình có liên quan đến quyền và nghĩa vụ của bà C nên chị Trần Lan A yêu cầu Tòa án tuyên bố bà Quách Thiệu C mất hoàn toàn năng lực hành vi dân sự và đề nghị tuyên chị Trần Lan A làm người giám hộ cho bà C trong trường hợp tuyên bố bà C mất năng lực hành vi.

* Người có quyền lợi nghĩa vụ liên quan:

1. Bà Quách Thiệu C, anh Trần Phong A không có ý kiến gì.
2. Ông Trần Văn T nhất trí với ý kiến của chị Trần Lan A và đồng ý để chị Lan A làm giám hộ cho bà C trong trường hợp tuyên bố bà C mất năng lực.

* Tại Công văn số 301/PYTT-PKHTH của Trung tâm Pháp y tâm thần khu vực Miền trung có nội dung: “Trung tâm không tiến hành giám định pháp y tâm thần được đối với bà Quách Thiệu C với lý do gia đình không đưa bà Quách Thiệu C đến giám định pháp y tâm thần như đã thông báo về thời gian, địa điểm và không nộp chi phí giám định theo yêu cầu”

Tại Quyết định sơ thẩm giải quyết việc dân sự số 04/2024/QĐST-VDS ngày 29/8/2024 của Tòa án nhân dân thành phố ĐH, tỉnh Quảng Bình đã quyết định: Căn cứ: Khoản 1 Điều 27, điểm a khoản 2 Điều 35; điểm a khoản 2 Điều 39; Điều 149; 361, 365, 366, 367, 369, 370, 371, 372, 376, 377 BLTTDS; Điều 22 BLDS; khoản 1 Điều 37 Nghị quyết số: 326/UBTVQH 14 ngày 30 tháng 12 năm 2016 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội quy định về mức thu, miễn, giảm, thu, nộp, quản lý và sử dụng án phí và lệ phí Tòa án.

1. Không chấp nhận yêu cầu của chị Trần Lan A về việc yêu cầu tuyên bố một người mất năng lực hành vi dân sự đối với bà Quách Thiệu C, sinh năm 1957, địa chỉ: số 59 đường Phan Đình P, tổ dân phố 2, phường B, thành phố ĐH, tỉnh Quảng Bình.

Ngoài ra còn tuyên về lệ phí, quyền kháng cáo

Ngày 06/9/2024, chị Trần Lan A đã kháng cáo toàn bộ Quyết định số: 04/QĐST-VDS ngày 29 tháng 8 năm 2024 của Tòa án nhân dân thành phố ĐH và đề nghị Tòa án cấp phúc thẩm hủy Quyết định sơ thẩm giải quyết việc dân sự nêu trên.

Đại diện Viện kiểm sát đề nghị không chấp nhận kháng cáo của chị Trần Lan A, giữ nguyên Quyết định số: 04/QĐST-VDS ngày 29 tháng 8 năm 2024 của Tòa án nhân dân thành phố ĐH, tỉnh Quảng Bình.

NHẬN ĐỊNH CỦA TÒA ÁN

Sau khi nghiên cứu các tài liệu, chứng cứ có trong hồ sơ việc dân sự được thẩm tra tại phiên họp, ý kiến của các đương sự và đại diện Viện kiểm sát tại phiên họp, Hội đồng phúc thẩm nhận định:

[1]. Về tố tụng:

[1.1]. Ngày 29 tháng 8 năm 2024, Tòa án nhân dân thành phố ĐH ra Quyết định sơ thẩm giải quyết việc dân sự số: 04/QĐST-VDS ngày 29 tháng 8 năm 2024. Ngày 06 tháng 9 năm 2024, người yêu cầu chị Trần Lan A có đơn kháng cáo đối với Quyết định sơ thẩm giải quyết việc dân sự là trong hạn luật định, về nội dung, hình thức đúng quy định và đã nộp tiền tạm ứng lệ phí phúc thẩm nên được chấp nhận để xem xét giải quyết theo thủ tục phúc thẩm.

[1.2]. Về sự vắng mặt của người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan: Trong quá trình Tòa án cấp phúc thẩm thụ lý giải quyết vụ án, Tòa án đã gửi giấy triệu tập và Quyết định mở phiên họp phúc thẩm giải quyết việc dân sự cho các bên đương sự theo quy định, tuy nhiên tại phiên họp, người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan bà Quách Thiều C và anh Trần Phong A vắng mặt tại phiên họp, căn cứ khoản 3 Điều 374 Bộ luật Tố tụng dân sự Tòa án vẫn tiến hành mở phiên họp phúc thẩm giải quyết việc dân sự.

[2]. Xét nội dung kháng cáo:

[2.1] Theo đơn yêu cầu tuyên bố một người mất năng lực hành vi dân sự lập ngày 30/3/2024, bản tự khai và tại phiên họp, chị Trần Lan A trình bày: Về quá trình bệnh sử và tiền sử liên quan đến vụ việc của bà Quách Thiều C, như sau: Bố mẹ chị là Trần Văn T và Quách Thiều C kết hôn với nhau sinh được 02 người con là anh Trần Phong A, sinh năm 1982 và chị Trần Lan A, sinh năm 1989. Trước đây, bà Quách Thiều C làm giáo viên đến năm 2007 nghỉ hưu. Năm 2009, bà C bị bệnh u ác của tủy sống, ốm đau thường xuyên, đến nay mọi sinh hoạt đều phải nhờ người khác, hiện đang điều trị tại Bệnh viện Việt Nam - Cu Ba ĐH, tỉnh Quảng Bình bác sĩ chẩn đoán hỗn hợp rối loạn lo âu và trầm cảm.

Để giải quyết việc gia đình có liên quan đến quyền và nghĩa vụ của bà C, chị Trần Lan A yêu cầu Tòa án tuyên bố bà Quách Thiều C, trú tại phường B, thành phố ĐH mất hoàn toàn năng lực hành vi dân sự và đề nghị Tòa án tuyên chị Trần Lan A làm người giám hộ cho bà C trong trường hợp Tòa án tuyên bố bà C mất năng lực hành vi dân sự. Do đó cấp sơ thẩm thụ lý giải quyết việc dân sự là hoàn toàn đúng quy định.

[2.2]. Cấp sơ thẩm đã ra quyết định trưng cầu giám định pháp y tâm thần đối với bà Quách Thiều C tại Quyết định trưng cầu giám định số: 04/2024/QĐ-TCGD ngày 19/7/2024. Ngày 26/7/2024, Tòa án nhận được Công văn 275/PYTT- PKHTH ngày 25/7/2024 về việc bổ sung hồ sơ giám định đối với bà Quách Thiều C, Tòa án đã tiến hành gửi cho người yêu cầu chị Trần Lan A. Quá trình Tòa án gửi Quyết định trưng cầu giám định nêu trên cho chị Trần Lan A qua Trung tâm khai thác dịch vụ Bưu chính viễn thông (báo phát, ký nhận) nhưng qua tra cứu vận trình bưu gửi tại Bưu Cục phát trung tâm thông báo kết quả như sau: Quyết định trưng cầu giám định nêu trên chưa

phát được cho chị Trần Lan A. Lý do chưa phát được: Không liên lạc được với người nhận, không có số điện thoại liên hệ. (Mặc dù địa chỉ và số điện thoại nhận văn bản do chị Trần Lan A cung cấp có trong hồ sơ việc dân sự lưu tại Tòa án). Do đó, ngày 26/7/2024 Tòa án đã ban hành Thông báo số: 1619/TB-TA (Đính kèm Thông báo này có: Quyết định trưng cầu giám định số: 04/2024/QĐ-TA ngày 19/7/2024 của Tòa án nhân dân thành phố ĐH, Thông báo số: 275/PYTT-PKHTH đề ngày 25/7/2024 "*Về việc thông báo bổ sung hồ sơ giám định PYTT đối với bà Quách Thiệu C*" của Trung tâm Pháp y tâm thần khu vực miền Trung). Đồng thời Tòa án đã tiến hành niêm yết các văn bản tố tụng nêu trên tại trụ sở Tòa án nhân dân thành phố ĐH và nơi cư trú của người yêu cầu là chị Trần Lan A biết để thực hiện nghĩa vụ của mình.

Ngày 30/7/2024, Tòa án nhận được đơn trình bày của chị Trần Lan A gửi kèm theo tài liệu chứng cứ bổ sung. Tòa án đã chuyển toàn bộ hồ sơ cho Trung tâm pháp y tâm thần khu vực miền Trung. Ngày 20/8/2024 Trung tâm pháp y tâm thần khu vực miền Trung có Công văn số 301/PYTT-PKHTH gửi Tòa án: Trung tâm đã thông báo thời gian giám định là vào lúc 09 giờ, ngày 19/8/2024 tại Phòng giám định, Trung tâm pháp y tâm thần khu vực miền Trung, địa chỉ: Đường CV, phường An H, thành phố Huế. Tuy nhiên, Trung tâm không tiến hành giám định pháp y tâm thần được đối với bà Quách Thiệu C với lý do gia đình không đưa bà Quách Thiệu C đến giám định pháp y tâm thần như đã thông báo về thời gian, địa điểm và không nộp chi phí giám định theo yêu cầu.

Tại phiên họp sơ thẩm chị Trần Lan A khẳng định chưa nhận được bất kỳ tài liệu nào của Trung tâm pháp y tâm thần khu vực Miền trung để phối hợp trong việc giám định cho bà C. Theo khoản 1 Điều 22 Bộ luật dân sự quy định: "*Khi một người do bị bệnh tâm thần hoặc mắc bệnh khác mà không thể nhận thức, làm chủ được hành vi thì theo yêu cầu của người có quyền, lợi ích liên quan hoặc của cơ quan, tổ chức hữu quan, Tòa án ra quyết định tuyên bố người này là người mất năng lực hành vi dân sự trên cơ sở kết luận giám định pháp y tâm thần*". Như vậy, cấp sơ thẩm chưa có cơ sở để xem xét việc tuyên bố một người mất năng lực.

[2.3]. Tại phiên họp phúc thẩm, chị Trần Lan A không cung cấp thêm tài liệu chứng cứ - cụ thể là kết luận giám định pháp y tâm thần và cũng không mong muốn thực hiện việc giám định tâm thần cho bà C tại giai đoạn phúc thẩm.

Theo khoản 1 Điều 362 BLTTDS quy định "Kèm theo đơn yêu cầu, thì người yêu cầu phải gửi tài liệu, chứng cứ chứng minh cho yêu cầu của mình là có căn cứ và hợp pháp". Điều 91 BLTTDS cũng đã quy định nghĩa vụ chứng minh là của đương sự. Trong việc trưng cầu giám định: Đương sự có quyền yêu cầu Tòa án trưng cầu giám định hoặc tự mình yêu cầu giám định (Điều 102 BLTTDS). Chị Trần Lan A cho rằng tại giai đoạn sơ thẩm không nhận được bất kỳ tài liệu nào của Trung tâm pháp y tâm thần khu vực Miền trung để phối hợp trong việc giám định cho bà C, tuy nhiên tại giai đoạn phúc thẩm chị vẫn có quyền yêu cầu trưng cầu giám định theo quy định tại Điều 373 BLTTDS nhưng chị không mong muốn thực hiện quyền này.

Như vậy, yêu cầu tuyên bố bà Quách Thiệu C – là một người mất năng lực hành vi dân sự nhưng chưa có Kết luận giám định pháp y tâm thần của cơ quan chuyên môn,

tức là chưa có cơ sở để chấp nhận đơn yêu cầu tuyên bố một người mất năng lực hành vi dân sự theo Điều 378 BLTTDS. Vì vậy, không có cơ sở chấp nhận kháng cáo của người yêu cầu chị Trần Lan A, cần giữ nguyên quyết định giải quyết việc dân sự của Tòa án cấp sơ thẩm.

QUYẾT ĐỊNH

Căn cứ điểm a khoản 3 Điều 375, Điều 91, 102, 143, 146, 149, 362, 373, 378 Bộ luật Tố tụng dân sự, Nghị quyết 326/2016/UBTVQH14 ngày 30/12/2016 của Ủy ban Thường vụ Quốc hội quy định về mức thu, miễn, giảm, thu, nộp, quản lý và sử dụng án phí, lệ phí Tòa án.

Không chấp nhận kháng cáo của chị Trần Lan A, giữ nguyên Quyết định sơ thẩm giải quyết việc dân sự số: 04/2024/QĐST-VDS ngày 29 tháng 8 năm 2024 của Tòa án nhân dân thành phố ĐH. Tuyên bố:

1. Không chấp nhận yêu cầu của chị Trần Lan A về việc yêu cầu tuyên bố một người mất năng lực hành vi dân sự đối với bà Quách Thiều C, sinh năm 1957, địa chỉ: số 59 đường Phan Đình P, tổ dân phố 2, phường B, thành phố ĐH, tỉnh Quảng Bình.

2. Lệ phí giải quyết việc dân sự phúc thẩm: Chị Trần Lan A phải chịu 300.000 đồng (ba trăm nghìn đồng) tiền lệ phí phúc thẩm giải quyết việc dân sự nhưng được khấu trừ vào số tiền tạm ứng lệ phí phúc thẩm đã nộp tại Biên lai số: 0001381 ngày 16 tháng 9 năm 2024 của Chi cục Thi hành án dân sự thành phố ĐH, tỉnh Quảng Bình.

3. Quyết định này có hiệu lực pháp luật kể từ ngày ra quyết định.

Nơi nhận:

- VKSND tỉnh Quảng Bình;
- TAND TP. ĐH;
- Chi cục THADS TP. ĐH;
- Người yêu cầu;
- Người có QL, NV liên quan;
- Lưu hồ sơ vụ án.

**TM. HỘI ĐỒNG GIẢI QUYẾT VIỆC DÂN SỰ
THẨM PHÁN - CHỦ TỌA PHIÊN HỌP**

(Đã ký)

Hoàng Thị Thanh Nhân